

Udtagningskonsulentdage

Agerskov Kro

6-7 september 2023

STØTTET AF
Promilleafgiftsfonden for landbrug

SEGES
INNOVATION

Program 6. september

9:45-10:00	Carpooling og kørsel til Uwe (Branderupvej 47, 6535 Branderup)
10:00-12:25	Rundtur på Klima-Lavbundsarealet (Jane Rosenstand Laugesen, Envidan)
12:30-13:15	Frokost
13:15-14:45	Gennemgang af den tekniske forundersøgelse (Jane Rosenstand Laugesen, Envidan)
14:45-15:15	Projektet set fra konsulentens synspunkt (Louise Riemann)
15:15-15:45	Pause
15:45-16:15	Screeningsværktøj for små vand- og klimaprojekter (Jane Rosenstand Laugesen, Envidan)
16:15-17:15	Opsamling på erfaringer med MVO (Lene Gadgaard, SEGES)
17:15-18:00	Projekt med fleksible minivådområder (Majken Deichmann, SEGES og Sara Egemose, SDU)
19:00-	Middagsmad
21:00-	Awardshow 2023

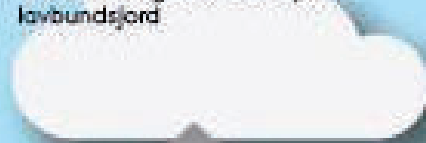
Program 7. september

8:00-9:30	Indholdet i en jordfordeling (Jordfordeler, LBST)
9:30-10:00	Planlagte kommunikationsindsatser (Line Thostrup, SEGES)
10:00-12:00	Workshops: Dilemmaer af jeres arbejde som udtagningskonsulenter, Hvordan skaber i bedst værdi som udtagningskonsulenter, Hvordan understøtter SEGES bedst jeres indsats.
12.00-12:45	Frokost
12:45-13:30	Forsikringsdækning, afgørelser fra Klagenævnet (Stefanie Sommer Abild, L&F)
13:30-14:30	Afslag, rådgivningsaftaler, LBSTs vejledningsforpligtelse (Henrik Gjerluf Thomsen, SEGES)
14:30-15:00	Evt. og afslutning

Udledning af drivhusgasser fra lavbundsjord

Ferskvand:

Lavbundsjord oversvømmet med stående ferskvand udleder flere drivhusgasser end dyrket lavbundsjord

Stor udledning

Dyrket lavbundsjord:

Dyrket lavbundsjord frigiver drivhusgasser

Stor udledning

Fugtig lavbundsjord:

Lavbundsjord, holdt fugtig af ferskvand, udleder færre drivhusgasser end dyrket lavbundsjord

Lille udledning

Saltvand:

Lavbundsjord oversvømmet med saltvand udleder færre drivhusgasser end dyrket lavbundsjord

Ingen udledning

MOF Almdel endeligt svar på spørgsmål 723 MOF alm del svar på spm 723pdf (ft.dk)

- Der gennemføres alene statsligt finansierede lavbundsprojekter på baggrund af grundige forundersøgelser og efter konkrete faglige vurderinger af projekters forventede effekter.
- Det bemærkes, at problemstillingen i det pågældende studie fra SDU omhandler restaurering af søer på næringsrig landbrugsjord, hvor arealet oversvømmes, hvilket adskiller sig fra vådgøring af lavbundsarealer med genopretning af naturlige hydrologiske tilstande i jorden, hvor vandstanden søges tilrettelagt under terrænniveau.

Minister: Det giver i høj grad mening at tage lavbundsjord ud | LandbrugsAvisen

- Fra professor på Aarhus Universitet, Jørgen E. Olesen, lyder det, at det dog langt fra er ny viden, at det for klimaets skyld er en rigtig dårlig idé at oversvømme lavbundsjorder med ferskvand.
- - Det ved vi da godt, at det går galt, siger han, og fortæller, at den viden har været kendt i årtier, og det tager både de nuværende lavbundsordninger og anbefalinger også højde for.
- - Når man udtager lavbundsarealer, er forudsætningen, at vandstanden skal ligge de her 5-10 centimeter under terræn, når man etablerer dem. Det svarer til, at man reetablerer den naturlige hydrologi. Det handler ikke om, at man skal lave nye søer på lavbundsarealerne, siger Jørgen E. Olesen.

Fælles drøftelse af udfordringer i projekterne

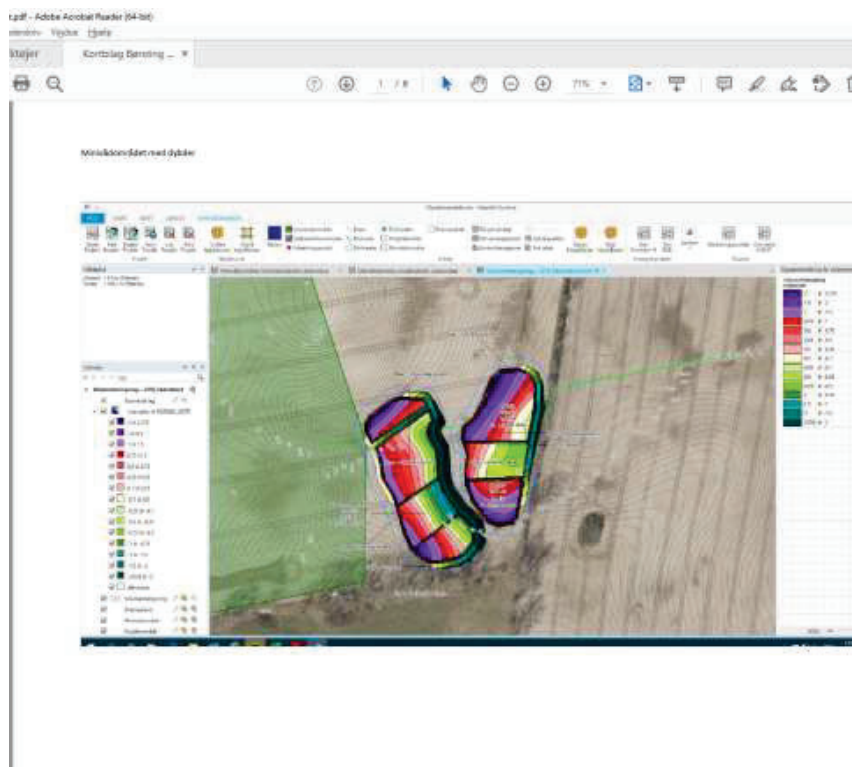
Lene Gadgaard

7. September 2023

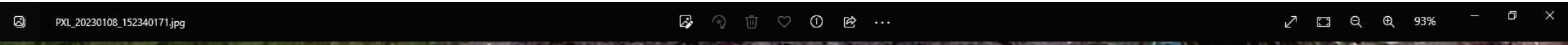
Indledning

- Jeres udfordringer og erfaringer
 - Michael: Udbud og hvad skal man finde sig i?
 - Marianne: Ønsker fra lodsejer kan ikke altid opfyldes
 - Camilla: Generelle betragtninger
 - Britt: Tørvejord i bunden af MVO
 - Rikke og Mette: Tip og tricks
 - Anders: Afsyning/kontrol og LBSTs tjek af projektændringsansøgninger
 - Peter: MVO på godt og ondt

Mikael Kirkhoff Samsøe – Hvad skal man finde sig i ved et funktionelt udbud?

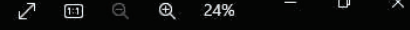

PXL_20230108_152340171.jpg

PXI_20230108_152324333.MP.jpg

Marianne Kristiansen – Intet dige – intet stuvningsvolumen – lille gavn af volumen i udløbsrør!

Camilla Thomsen - Erfaringer

- Placering af MVO indenfor det, i IMK, indtegnede projektareal er uhyre vigtigt
 - Tjek GIS-filer fra landinspektøren inden udbetalingsanmodningen indsendes
- Formøde med entreprenøren er vigtigt, her kan småting præciseres, f.eks. neddykket udløb og rør gennem den faste bræmme, frit indløb, lermembran mm.
- Altid skriftlig kommunikation med LBST – dokumentation til senere brug
- Bed kontrollanten om dronebillederne – landmanden bliver så glad for dem
- Besøg landmanden og MVØ et år efter; flot område, glad landmand

Britt Paulsen

Hvad der kan ske når man har tørvejord i bunden af sit minivådområde

Rikke Skyum og Mette Noe Bach - MVO-erfaringer, tips og tricks

- Gamle drænrør kan "vokse" frem – også når minivådområdet har været færdiggravet længe.
- Gerne forankring af udløbsrør i brønd, frem for dykket udløbsrør.
- Generelt så få rør som muligt, der kan flytte sig (igen: vandsøjle fremfor dykkede rør).
- Hvis vandspejlet i MVO defineres af brønd med svineplanke – gerne planke af træ fremfor syntetisk materiale -> tæt.
- Tjek nye materialer – rør/brøndringe/dæksler.
- Anvend et rigeligt stort udløbsrør, hvis der dukker ekstra dræn op, som skal ledes ind i sedimentationsbassinet.
- Vær obs. på foto-dokumentation undervejs (ler-membran).

Anders Lehnhardt – Afsyning/kontrol

Hvad er det vi skal være opmærksomme på, jeg har haft følgende:

- 1) Overrislingsbræmmer, hvor der ikke var beplantet – de gik igennem med lidt forklaringer om manglende mulighed for beplantning (hhv. for tørt og for vådt!!!!)
- 2) Gennembrudt bræmme ved afsyning, som betød at vandstand i sedimentationsbassin ikke passede (terrasser) – den gik som ”force majeure”, med bileler af at det blev rettet op, da det blev muligt at komme derud og gøre det.
- 3) Udløbsrør, der havde forflyttet sig. – Her var udløbsrøret skudt op (uhensigtsmæssig design), men var blevet holdt fast i et niveau, som ikke var helt holdbar, men gjorde at koter blev overholdt.
- 4) Dyrkning for tæt på minivådområde/i projektområde – ingen slutbemærkninger, men en masse snak ved tilsyn. – hvad må de i de gamle ordninger. – Dem jeg har haft, har været dyrket som endnu ikke høstet ved afsyning. (men sået inden minivådområdet blev etableret/færdig)
- 5) Snak om brønddæksler og enkelte andre dele nu også var nye. – vi (kontrollør, ansøger og konsulent) var endda ude at flytte på to dæksler, så den inden for projektet så ny(ere) ud på dronebilledet.
- 6) Må iltningsbrønd/-trappe ligge udenfor projektområde
- 7) Andre med detaljer, der giver diskussion eller problemer, som vi kan undgå?

Peter Aalykke Jensen – Det onde

- Paradoks- spændende pionerarbejde- vi asfalterer mens vi kører, men samtidig det mest mavepinefremkaldende arbejdsområde, jeg har haft.
- Godkendelses- og sanktionskriterier, som ligger udenfor alt hvad vi ellers møder indenfor offentlig forvaltning omkring proportionalitetsprincipper, og byggeretslige principper omkring afleveringsforretninger og udbedring af fejl.
- Uforklarlige IT-fejl (i særdeleshed uforklarlige for ansøgere) findes stadig i år 6 efter igangsætning.
- Dem der indgik aftalen om landbrugspakken, overvurderede klart den kollektive indstilling hos flertallet af landmænd.
- Præmisserne blev ikke fremlagt klart nok fra starten. Vægten var meget på pæn udsigt til vandhul, og jagt- og naturinteresser.
- Stadig ufattelig lang sagsbehandlingstid hos LBST, specielt på høringer efter 5% kontrol/afsyninger
- Måltallet på MVO er helt urealistisk ift. økonomi, i praksis er de fleste MVO i potentielt egnede områder ikke en reel mulighed.
- Minivådområder er nogen steder reelt den eneste mulighed for kollektive virkemidler, men glemmes i al snakken om udtagning og klimatiltag

Peter Aalykke Jensen – Det gode

- En række entreprenører, landinspektører mm har fået et stort kendskab til arbejdet med minivådområder og de krav det stiller
- Der er styr på kravene ift. afsyning, 5% kontrollerne er stadig noget uforudsigelige.
- Vi har styr på de tekniske krav inden ansøgning-det er mange steder et must at nivellere rørkoter, ofte er man nødt til at grave prøvehuller.
- Der skal være tilstrækkeligt fald til rådighed
- Vi er i dag mere på et sted, hvor vi taler pest eller kolera, landmanden (og hans nabo) skal lave minivådområder, for at undgå noget der er værre.
- Vi har opbygget en stor know-how, som ikke må smides på gulvet
- Landmænd, der har lavet MVO, er meget glade for dem

Gruppe 1	Gruppe 2	Gruppe 3	Gruppe 4	Gruppe 5
Karen Thomasen	Kjeld Pedersen	Mikael Samsøe	Camilla Thomsen	Britt Paulsen
Peter Aalykke	Rikke Mogensen	Lene Moth	Kathrine F.-H.	Birgitt Apel
Simon Munk	Mike Nygaard	Rune Hjortbak	Mads Schmidt	Marianne K.
Mette Noe Bach	Aksel Ravn	Betina Cramer	Louise Riemann	Andrea Schultz
Børge Nielsen	Anna Worm	Mette D. Truelsen	Mette Skade	Robert Poulsen
				Anders Lehnhardt

Spørgsmål til drøftelse i grupper og i fællesskab

Hvilke dilemmaer kan man opleve som en udtagningskonsulent?

Hvordan skaber i størst værdi som udtagningskonsulenter?

Hvordan understøtter SEGES bedst jeres arbejde?

Hvilke dilemmaer kan man opleve som en udtagningskonsulent?

Eksempler

Hvor meget skal I forsøge at overtale en lodsejer til at bidrage til målsætningerne?

Hvornår kan I endeligt vurdere, at der ikke er grundlag for at gennemføre et projekt ved en lodsejer? hvordan formidler I jeres vurdering til en potentiel projektejer.

Udvælg det væsentligste dilemma og præsenter jeres overvejelser.

1. Dilemmaet i én sætning (alle grupper)
2. Sæt flere ord på jeres overvejelser

Hvordan skaber i størst værdi som udtagningskonsulenter?

- Minivådområder hos lodsejere
- Lodsejerdialog med NST/Kommunerne
- Klima-Lavbund hos lodsejere

- Potentialekortlægninger for kystvandomland
- Indsats med længerevarende oplandsgrupper

- Andet?

Hvad skal der til for at I kan få størst mulig succes?

Hvordan understøtter SEGES bedst jeres arbejde?

- Kommunikationsmateriale
- IT-værktøjer og teknisk udstyr
- Faglig efteruddannelse
- Understøtte videndeling og netværk (internt og med kommuner, NST m.fl)
- Håndtere barrierer – faglige afklaringer